СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 284. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 5-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 284. Jersey City, N. J., Saturday, December 5, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ЗА „ДОБРОСУСІДСЬКУ ПОЛІТИКУ"

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Президент Рузвелт покінчив свою подорож до Полудневої Америки відвідинами столиці республики Уруґваю, Монтевідео.

Як президент приїхав до Монтевідея кружляком „Індіянаполис", його привитали на причалі великі маси народа й представники уряду. Президент Терра й президент Рузвелт обїхали потім місто автом, витані по дорозі тисячами цікавих. Підчас обіду в президентській палаті кожний з представників хвалив край другого. Терра підносив те, що Злучені Держави зрікаються протекторатів та попирають повну незалежність країв.

У своїй промові президент Рузвелт підчеркував потребу добросусідських відносин між державами всіх трьох Америк. Перед кождою з тих держав стоять важні питання, про які навіть не снилося батькам: 8-годинний день праці, мінімальна заплата, охорона для дітей і жінок, колективні угоди між підприємцями й робітниками, забезпечення на старі роки, модерна санітація (захорона здоровля), цементові дороги, залізниці й сталеві будівлі, телеграфи, радія, авта, подорож паровими кораблями та літаками. Всі ці питання американські держави пробують розвязати демократичним способом.

В імені президента Рузвелта його син Джеймс зложив вінок на гробі ґенерала Хосе Хервазіо Артігаса, батька уруґвайської незалежности.

По відвідинах у Монтевідео президент усів знову на корабель „Індіянаполис" та поїхав просто до Чарлстону.

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ПОЧАЛА НАРАДИ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина).—Міжамериканська Конференція для Вдержання Миру почала свої наради вирішенням формальних питань, себто, як мається вести конференцію.

Постановлено, що всякий делеґат, що хоче порушити якусь справу, якої нема між точками нарад, мусить наперед віднестися до керовничого комітету конференції.

ПОСАДНИКИ МІСТ ВІДКЛИКАЮТЬСЯ ДО РУЗВЕЛТА ЗА ЗАПЛАТУ ДЛЯ ДОПОМОГОВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Посадники й представники 11 промислових міст, що становлять виконний комітет Конференції Посадників Злучених Держав, віднеслися на заклик Ля Ґвардії, посадника Ню Йорку, до президента Рузвелта з домаганням, щоб він здержав розпорядки уряду про зменшення допомогових робіт, видані недавно Адміністрацією Поступу Праць („Доблю-Пі-Ей").

Цю телеґраму вислано Рузвелтові до Південної Америки на корабель „Індіянаполис", як Обрі Вилиемз, заступник голови Адміністрації Поступу Праць, не захотів відкликати приказу про перше зменшення числа допомоги робітників, на основі котрого 154,000 осіб втратилиб роботу.

Вилиемз каже, що розпорядки є викликані потребою зменшити видатки уряду. Уряд думає в цей спосіб заощадити коло 150 міліонів долярів місячно.

ТАВНСЕНД ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА НЕПОСЛУХ КОНҐРЕСОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Велика лава присяжних суддів у місцевому федеральному суді постановила поставити на суд д-ра Франсиза Е. Тавнсенда, автора пляну пенсії на старі роки, та його двох помічників за непослух палати послів.

Вони не слухали спеціяльного комітету палати послів, що розсліджував орґанізацію Тавнсенда.

„ШАМПЛЄН" ВІДІХАВ НЕ ВИЛАДУВАНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Французька лінія здержала відплив свого кораблія „Шамплєн" на 6 годин, сподіваючися за той час добитися від юнії корабельних вантажників дозволу для вантажників виладувати цей корабель. Заходи лінії не вдалися й корабель відїхав назад до Франції, везучи з собою назад до Франції більшу частину свого ладунку, призначеного для Америки.

ІНЖИНІРСЬКЕ ДІЛО ВЖЕ ОБІЙМАЄ ЮНІОНІЗМ.

НЮ ЙОРК. — На бенкеті, влаштованім з нагоди зїзду ріжних інжинірських орґанізацій, Джозеф Ров, професор промислової інжинірії в Нюйорськім університеті, закликав студентів інжинірії студіювати тепер і робітничі юнії, бо, мовляв, без знання робітничого руху неможливо нині вести ніякого промислового підприємства.

ТІ, ЩО БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ

Від 15-го до 30-го листопаду ц. р. надіслали до головної канцелярії аплікації нових членів отсі урядники й члени:

Відділ:	Місцевість:	Орґанізатор:	Повнолітні члени:	Діти:	РАЗОМ:
22	Шікаґо, Ілл.	Тарас Шпікула	3	2	10
221	Шікаґо, Ілл.	Тарас Шпікула	1	4	
204	Ню Йорк, Н. Й.	Микола Близнак	5	3	8
102	Клівленд, О.	Микола Бусько	1	5	6
171	Джерзі Сіті, Н. Дж.	Стефанія Галичин	3	3	6
234	Елізабет, Н. Дж.	Константин Пілат	1	5	6
400	Ізлин, Па.	Микола Воловецький	1	5	6
84	Савторт, Конн.	Петро Дудко	4	1	5
277	Гартфорд, Конн.	Павло Курко	3	2	5
226	Рачестер, Н. Й.	Михайло Колданський	4	—	4
252	Шікаґо, Ілл.	Микола Батюк	1	3	4
345	Мінеаполіс, Мінн.	Григорій Пастушенко	—	4	4
50	Лорейн, О.	Микола Волошанський	2	1	3
83	Філядельфія, Па.	Семен Чорномаз	3	—	3
88	Порт Джервіс, Н. Й.	о. Д. Микитяк	—	3	3
158	Бруклин, Н. Й.	Дмитро Синюта	2	1	3
260	Клівленд, О.	Розалія Кокоць	1	2	3
268	Френкфорд, Па.	Гавриїл Михалюк	2	1	3
281	Бейон, Н. Дж.	Лев Бачинський	2	1	3
29	Нантікок, Па.	Іван Козмовський	—	2	2
34	Ембридж, Па.	Евгенія Кульчицька	2	—	2
45	Філядельфія, Па.	Микола Сеник	—	2	2
53	Пітсбурґ, Па.	Павло Шпікула	2	—	2
59	Бриджпорт, Конн.	Леонтій Бих	—	2	2
90	Сентралія, Па.	Іван Ковалишин	—	2	2
116	Трентон, Н. Дж.	Павло Стадник	—	2	2
125	Шікаґо, Ілл.	Іванна Подоля	1	1	2
133	Нюарк, Н. Дж.	Олекса Будник	—	2	2
143	Ґрейт Медовс, Н. Дж.	Павло Ландяк	2	—	2
164	Бервік, Па.	Петро Ґелетій	1	1	2
185	Мейфілд, Па.	Олекса Наконечний	—	2	2
239	Філядельфія, Па.	Д-р Володимир Ґалан	2	—	2
251	Клівленд, О.	Микола Страп	1	1	2
259	Шікаґо, Ілл.	Іван Побуцький	—	2	2
268	Френкфорд, Па.	Петро Омелян	—	2	2
283	Оборн, Н. Й.	Григорій Мулик	—	2	2
292	Дітройт, Міш.	Петро Кізел	2	—	2
327	Гемпстед, Л. Ай.	Мирослав Ґречин	2	—	2
334	Клівленд, О.	Стефан Морозович	2	—	2
347	Мілвіл, Н. Дж.	Григорій Тимчій	—	2	2
367	Рачестер, Н. Й.	Михайло Микитинський	2	—	2
367	Рачестер, Н. Й.	Василь Луців	1	1	2
1	Шамокін, Па.	Василь Курилів	—	1	1
5	Асторія, Л. Ай.	Павло Барнич	—	1	1
24	Ренкін, Па.	Федор Семко	1	—	1
43	Симпсон, Па.	Анна Городиська	—	1	1
44	Нортгемптон, Па.	Лука Демчук	—	1	1
51	Єйтсборо, Па.	Іван Іваник	1	—	1
58	Ютика, Н. Й.	Семен Романюк	1	—	1
70	Джерзі Сити, Н. Дж.	Антін Онисик	1	—	1
84	Савтпорт, Конн.	Михайло Сендзік	1	—	1
97	Песейк, Н. Дж.	Михайло Табачук	1	—	1
106	Шікаґо, Ілл.	Василь Любас	1	—	1
109	Бентлевіл, Па.	Михайло Твардонь	—	1	1
121	Ром, Н. Й.	Олекса Ґада	1	—	1
123	Скрентон, Па.	Григорій Мрикало	—	1	1
136	Карнеґі, Па.	Андрій Крупа	1	—	1
136	Карнеґі, Па.	Йосиф Сус	1	—	1
138	Ґластонбурі, Конн.	Семен Кунікевич	1	—	1
139	Шікаґо, Ілл.	Кирило Кукура	1	—	1
142	Елізабет, Н. Дж.	Петро Остапчук	—	1	1
146	Гемтремк, Міш.	Панько Андрушків	—	1	1
161	Ембридж, Па.	Антін Підуфалий	—	1	1
176	Шікаґо, Ілл.	Петро Бабяк	—	1	1
182	Песейк, Н. Дж.	Григорій Яськів	1	—	1
183	Дітройт, Міш.	І. В. Іванчук	1	—	1
188	Дургемвіл, Н. Й.	Марія Симчик	—	1	1
219	Нюарк, Н. Дж.	Андрій Мудровський	1	—	1
223	Вілкс Бери, Па.	Іван Мельник	—	1	1
226	Рачестер, Н. Й.	Володимир Шурґот	1	—	1
229	Скрентон, Па.	Микита Кузьмин	1	—	1
236	Сейр, Па.	Михайло Ковалевич	1	—	1
237	Честер, Па.	Теодосія Стеців	1	—	1
242	Фреквіл, Па.	Андрій Пука	1	—	1
262	Ансонія, Конн.	Олена Придун	1	—	1
282	Сиракюз, Н. Й.	Іван Лесюк	1	—	1
292	Дітройт, Міш.	Іван Боднар	1	—	1
292	Дітройт, Міш.	Дмитро Дубрівний	1	—	1
301	Шікаґо, Ілл.	Микола Николишин	1	—	1
304	Бофало, Н. Й.	Андрій Ґрубяк	1	—	1
319	Нентікок, Па.	Василь Стефунко	—	1	1
331	Мілвіл, Н. Дж.	Френк Бучинський	—	1	1
357	Нортумберленд, Па.	Андрій Возьний	1	—	1
361	Ню Йорк, Н. Й.	Ілія Гузар	1	—	1
361	Ню Йорк, Н. Й.	Михайло Никифорчин	1	—	1
361	Ню Йорк, Н. Й.	Роман Захарчик	1	—	1
361	Ню Йорк, Н. Й.	Ева Кобзар	1	—	1
361	Ню Йорк, Н. Й.	Григорій Яцишин	1	—	1
369	Палмертон, Па.	Михаїл Куба	1	—	1
385	Мінеаполіс, Мінн.	Олекса Козак	—	1	1

Отже вислід кампанії за два місяці представляється так: в жовтні приєднано 244, а в листопаді 272 нових членів, разом за два місяці 516 членів.

На перше місце щодо приєднаних нових членів вибився тепер Микола Близнак, секретар від. 204, приєднавши досі 18 повнолітніх і 11 дітей, отже разом 29. Друге місце займає далі Стефанія Галичин, секр. від. 171, що приєднала 17 повнолітніх і 8 дітей, отже разом 25. На третьому місці є Микола Бусько, секр. від. 102, що приєднав 7 повнолітніх і 17 дітей, отже разом 24. Четверте місце займає Петро Ґелетій, секр. від. 164, що приєднав 12 повнолітніх і 7 дітей, отже разом 19. На пятому місці є Юлія Юревич, секр. від. 359, що приєднала 12 членів і т. д.

До закінчення теперішньої кампанії остається вже тільки один місяць. Викажім упродовж того місяця трохи більше активности ніж у минулих двох місяцях; приєднаймо в грудні більше членів, ніж у листопаді, а тоді зможемо сказати, що ця тримісячна кампанія була успішна.

ЛЮБОВНА ІСТОРІЯ КОРОЛЯ ПОТРЯСАЄ ІМПЕРІЄЮ

ЛОНДОН. — Роман анґлійського короля з панею Сімпсон перейшов у стадію, в якій він загрожує єдности британської імперії. Англійська суспільність, а головно домінії, що звязані з британською імперією через особу короля, рішуче відкидають гадку, щоб їх королевою стала пані Сімпсон, що була вже двічі розведена передтим. Деякі з них навіть погрожують відірванням від імперії, колиб це сталося. Тимчасом король Едвард уперся й хоче за всяку ціну поставити на своїм. Не помагає апель міністрів і преси, щоб він поставив інтерес народу й імперії вище своїх особистих почувань. Він рішився оженитись із панею Сімпсоновою, навіть колиб йому прийшлося втратити трон. Дехто з приятелів короля натякає, що він уже рішився абдикувати. На його місце мав би прийти його брат, князь Йорку.

ГІТЛЄРІВЦІ ВІДБИРАЮТЬ ГОРОЖАНСТВО ТОМАСОВІ МАНОВІ.

БЕРЛІН. — Гітлєрівський уряд відібрав Томасові Манові, одному з найкращих німецьких письменників, що в 1929 році дістав був навіть нагороду Нобля, німецьке горожанство, як також сконфіскував його приватне майно. Причиною цього поступку було це, що Ман за границею атакував режім Гітлєра.

ВІЗИТА РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ В ПОЛЬЩІ.

БУКАРЕШТ. — Румунський король Карло задумує зложити офіційну візиту Варшаві. Візита ця має бути контрдемонстрацією на візиту мадярського реґента Горія в Римі. Іншими словами, на затіснення угро-італійської приязни Румунія хоче відповісти затісненням приязни румунсько-польської.

ЗАКОН, ЩО ЗАГРОЖУЄ УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИКАМ.

ЛЬВІВ. — Польський уряд підготовляє зміну закону про охорону лісів. На підставі нового закону в лісах могтимуть працювати лиш ті особи, на яких власник лісу одержить дозвіл від уряду. Цей закон має охоплювати всіх лісових працівників, себто денних робітників і інжинірів. Знаючи практики польського уряду на інших ділянках, українці побоюються, що цей закон буде звернений у першій мірі проти українських робітників.

ДАЛЬШІ АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ.

ЛУЦЬК (Волинь). — Дня 10 листопаду в ночі польська поліція перевела ревізію в братів Миколи і Юрка Скопюхів з Луцька й обох арештувала. Того самого дня арештовано також Зіну Бахівну, Бориса Пуксу і Володимира Перешлюгу, всіх з Луцька, як також переведено ревізію в начальника місцевої „Народньої Торговлі", Івана Мацика. Тої самої ночи поліція бушувала також в інших селах та арештувала Івана і Мирона Селюків із села Жидичина, Никифора Корнелюка з Киверець, Івана й Михайла Хлопецьких, Володимира Соловія, Петра Ксендзюка і Василя Подригулу, всіх із села Боголюб. Арешти мають політичний підклад.

ПОВСТАННЯ В СОВЄТАХ.

ПАРИЖ. — Харківський кореспондент паризького „Матену" подає, що на східньо-українських землях, у звязку з процесом проти Коцюбинського, загострюються протибольшевицькі настрої серед населення. Ці настрої прибирають конкретні форми і виладовуються в численних актах терору й саботажу. Населення вбиває агентів ГПУ та підпалює державні склади вуґілля. Той сам часопис також подає, що грузинське пресове бюро дістало з Тифлісу вісті про протисовєтське повстання в Азербейджані, Вірменії, Північнім Кавказі й Грузії. Згідно з цими вістками заворушення дійшли до поважних розмірів. Переведено масові арештування, і 150 осіб розстрілено.

УКРАЇНЦІ ДАЛЕКОГО СХОДУ ПРОТИ МОСКВИ.

ХАРБІН (Манчуко).—Дня 27 жовтня ц. р. відбувся в Українськім Національнім Домі в Харбіні масовий виступ української національної кольонії проти розкладової роботи червоної Москви. На цей протикомуністичний виступ двигнулося все українське громадянство міста Харбіна. Велика саля У. Н. Дому була переповнена. Після вичерпуючих докладів ухвалено резолюції, серед яких є такі: „Всі українці Далекого Сходу, визнаючи український національний ідеал, рішуче й твердо боряться й боротимуться всіма засобами проти всякої форми поневолення української нації. Українська національна кольонія шле палкий привіт усім українцям, а передовсім українській молоді на всіх українських землях і поза ними перебуваючим, за їх активну й рішучу боротьбу проти комунізму".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТОВА ПРОМОВА

Промова, котру президент Рузвелт виголосив на відкриттю „Міжамериканської Конференції для Миру" в Арґентині, не лише облетіла всю пресу Злучених Держав та інших держав Америки, але й знайшла широкий відгук і обширні коментарі на східній півкулі. Видно, що її трактують як подію світової ваги.

Самий президент Рузвелт зрештою так і наміряв зробити свою промову подією великої міжнародньої ваги. Він не лиш говорив про відносини між ріжними державами Америки, але й натякнув на те, що його думки можуть послужити колись приміром для наслідування на східній півкулі.

Він говорив з виразними натяками на тяжку політичну крізу в світі та на дуже поважну загрозу війни. Цю війну він осуджував без застережень. Він сказав, що нова війна це не буде, як це було давніше, лише сутичка збройних армій, але це буде війна проти цілого населення. Це буде війна, що буде нищити села й міста. Вона відібється не тільки на цьому населенню, що її буде переживати але й на дітях і внуках, що ще будуть виплачувати кошти цеї війни.

Рузвелт не завивав у паперці, що цеї нової війни бояться „прості люди" по цілому цивілізованому світі, але „провідники й уряди" всетаки здаються на війну.

Коли президент Рузвелт дивиться в цей спосіб на війну й мир, то він мусить конструувати з таких засновків свої ідеї про засоби запобіження війні. Коли всі „прості люди" по всьому цивілізованому світі проти війни, а „провідники й уряди" всетаки здаються на війну, то льоґічно треба так зробити, щоби „прості люди" могли рішати про починання війни. Це можливе лише при демократичній системі правління, а не при всяких диктатурах, при яких „провідники й уряди" можуть робити собі те, чого не хочуть „прості люди". Тому президент Рузвелт пропаґує скріплення конституційної демократичної системи по всіх краях західньої півкулі як зараду на воєнне божевілля, голоднечу землі, забаганки загарбання нових територій. У поширенню й скріпленню демократичних настроїв по републиках президент Рузвелт бачить ґарантію миру не тільки для Америки, але й для цілого світу.

Цю політичну фільософію президент Рузвелт виголосив у Буенос Айресі, де між делеґатами було немало представників американських републик, в котрих населення своїм темпераментом не признає демократичного устрою й у котрих останніми часами проявилося багато спроби завести диктатури на взір европейських. Рузвелт знає, що навіть в Америці ця фільософія не може розраховувати на побіду без попередньої боротьби.

АПОТЕОЗА ВОЖДІВ

Цікава і дивна наша доба. Неначе з глибини століть виринають давно забуті постаті, що живуть і діють в наших обставинах величезного технічного поступу. Звуться вони: „дуче", „фірер", „вожд". Їх влада безмежна: в Італії, в Німеччині, в СССР. Їм приписується надлюдське знання і сила надмірна. В урядовій пропаґанді, що за теперішньої техніки мусить впливати на широкі маси, вони напів-боги. Недавно ми були свідками апотеози Пілсудського, якого поховано в Кракові на Вавелі, поряд з польськими королями. Бачимо, що для звеличання М у с о л і н і я надуживається впливів католицької церкви в італійськім народі, а знову німецька пропаґанда ставить особу „фірера"-Гітлера нарівні з леґендарними героєм Зиґфридом з народнього епосу про Нібелюнґів. Він є „післаний Богом", він є „пророк". І сам Гітлер незрідка в своїх промовах так говорить про своє післанництво. Сталін обходиться покищо без романтики, що звертається в минуле. Він творить сучасну містику. Він уже тепер „чудотворець"...

Коли кинути оком в добу, що починається приблизно роком народження Христа, то знайдемо дивну подібність у взаємних відносинах народу і влади в Римській державі перед 2,000 роками. Цісар Август був основником „принципату" (від „принцепс" — начальник, вожд) в Римській імперії. Уже поет Овідій, що вмер на засланні десь на границі України з Румунією на початку першого століття по народженні Христа, називав Августа „небесною (божественною) людиною". Римським цісарям приписувано божественну силу, а по смерти шанували їх як богів. (Дивись, як у Москві совєтські громадяни ходять „поклонитися мощам" Леніна). Римських імператорів так і називали — „бог" (дівус).

Чи це має щось спільне з нашою освіченою і „моторизованою" добою, — скаже хтось. На жаль, має багато спільного й однакового. Не треба йти далеко за прикладами. Розгорніть першу-ліпшу італійську, німецьку або совєтську ґазету. У київських „Вістях" з 26. жовтня 1936 року описана була **„олімпіяда народніх талантів" у Києві.**

З чого почалася ця музична — співаюча олімпіяда? А ось із чого:

„Піснею про Сталіна
Починаєм день,
Кращих ми не знаємо
На землі пісень".

І хоч на олімпіяді співали й інші пісні, то „Вісти" зазначають:

„Могутньо і піднесено звучить „пісня про Сталіна", улюблена пісня українського народа".

Другий приклад: якась совєтська жінка народила 14 дітей, які всі живуть. Вона заявляє, що дуже щаслива і хоче розказати про своє щасливе життя Сталінові...

У тих самих „Вістях" з 24. жовтня поданий перегляд районового зїзду Совєтів у Валках (Харківщина). Цей зїзд обговорював також „проєкт конституції СССР", написаний Сталіном. І тут не обійшлося без апотеози. Діти на привіт зїздові проспівали пісню:

„Мамлакат (незрозуміле слово!) я хочу бути,
Побувати у Кремлі,
Щоб тебе, любимий Сталін,
Там побачити мені".

На „всенароднім обговоренні" проєкту конституції СССР в Кадіївці в Донецькім басейні дівчинка-школярка прочитала власну поезію-молитву до Сталіна. Кінець поезії такий:

„Нам Сталін відкрив
Оці соняшні далі, —
Велике спасибі,
Любимий наш Сталін"!

За все дякують Сталінові: і за те, що діти родяться, і за те, що трактор не поламався. Кухарка Василина Крамич у копальні Голубівка, дякуючи Сталінові за „веселе і радісне життя", каже:

„Товариш Сталін дав нам таке життя... Ось щеб хотілося попросити товариша Сталіна, щоб додав нам хоча по 10 років життя".

Чим не „молебен" до **„чудотворця Йосифа Сталіна",** що не тільки вкорочує віку людям, а ще й продовжує людське життя!!!

М. М.

СЛІДАМИ СЛАВНИХ ПРЕДКІВ

Перед війною не чути було, щоб наше село самочинно влаштовувало якесь свято в память українського князя Ярослава Мудрого, чи Володимира Великого. Саме слово „князь" було чимсь таким, що не проходило радо крізь зуби. Правда, говорили на селі про князів чи архикнязів, себто про Габсбурґів, про Рудольфа чи Фердинанда, але святкувати память сторо-українського князя, масово святкувати память гетьманів, Хмельницького чи Мазепи це не приходило нікому на думку. Одначе після війни ми були свідками масових свят присвячених памяті Мазепи. Сьогодні самочинно святкує село память Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Самочинно кинулась молодь до вивчення української історії й ґеоґрафії і т. д. Нема свята, де не булоб національних танців. Українська народня ноша знаходить відповідну пошану. Історичні оповідання про давнє й недавнє наше минуле, про українських Героїв стали найбільш улюбленою лектурою, необхідним духовим кормом.

Що сталося? — Відбулася революція духа. Ми відкинули чужі погляди про „князів-тиранів", ми навчилися цінити тих своїх князів, які свідомо чи несвідомо служили українській справі, були українськими патріотами, любили українську землю, боролися за неї, не вагалися життя віддати. Ми почали дивитися іншими, себто своїми очима на нашу історію, навязали знову до великої традиції наших предків, ми зрозуміли й полюбили ту славну традицію, і ціла українська історія виринула перед нами в іншому світлі. Починаємо відріжнювати в ній добре від злого, своє від чужого, українське від чужонаціонального. Ми пізнали, що нація може жити й розвиватися тільки своїм життям, своїми ідеями, думками. Якщо ці ідеї уступають місце чужим, тоді нарід попадає у чужу залежність; він бореться за чужі ідеї і — очевидно — вірить, що боронить своєї справи. Духове більмо затемнює тоді його очі; чужа ідея паралїжує волю до самостійного чину, затроює його душу і робить з нього невільника чи яничара чужих прапорів. Найбільшим нещастям народу є таке духове каліцтво, яке паралїжує його боєздатність, життездатність.

Очевидно, що сильний національний орґанізм перемагає вкінці кожну недугу. Треба було й у нас перейти огнехрещення, щоб національний орґанізм позбувся боляків, щоб українець викинув впоєні в нього миролюбні нісенітниці, думки про міжнародне братерство та справедливість, щоб іншими очима глянув на свойого предка козака, щоб сам став стрільцем і в огні ґранат та бомб позбувся накинених йому пересудів про військо та мілітаризм.

Українські народні пісні, що родилися в часі національного підйому й тому є випливом правдивої української вдачі, не знають тих плачів та нарікань, що „бідна дитина піде на войну". Українська пісня знає батька, який дає синові коня й каже: „Ой на, сину, коника не гайся, щоб ти того війська не оставсь". — **Це є правдиво український загартований у боях батько, що ставить вище честь та славу нації понад життя.** Тому самозрозумілим для нього є, що син мусить спішитися, щоб не остався того війська, тієї чести й слави — боротися за батьківщину.

Це є властивий українській душі мілітаризм, це є панування над життям, якого навіть турецькі палі не заломили в гордій козацькій душі. Згинув — але „не збісурменився", не пішов служити чужим богам, не став яничаром, щоб опісля своїх рідних гнати табунами в ясир.

Зручно працювала чужа аґітація, щоб намовити нащадка цього козака битися за „православну Росію" і „батюшку-царя", зручно промовляла вона підлесними словами до „русина-вояка", щоби був хоробрим „тирольцем Сходу", тільки не українським стрільцем. Не зчувся українець, як став „малоросом", спокійним гречкосієм, як почав ненавидіти вищу військову штуку, як заволодів ним пацифістичний дурман саме тоді, коли ввесь світ їжився від баґнетів, коли ввесь світ днем і ніччю готовився до війни, деклямуючи про... любов до миру таксамо, як деклямують сьогодні... найбільш узброєні краї.

Наші погляди на мілітаризм основно змінилися. Одначе все ще видно наслідки старих гріхів. Ми, фронтова ґенерація, радо згадуємо наші воєнні пригоди, запалюємося, пригадуючи собі стрічу зі смертю віч-на-віч, але ці переживання не ввійшли всюди так глибоко у кров, щоб цей відгребаний мілітаризм переміг усюди панщизняні навички.

Мілітаризм — це точність, орґанізованість, витревалість, сповнювання обовязків, дисципліна й річевість. Це не сіяння фразами, пусте амбіціонерство, але солідно виконувана в пору праця, це любов до чину, витревалий похід до мети, наступ на визначені позиції. Коли ці прикмети правдивого вояка увійдуть кожному українцеві в кров, тоді можуть українці сміло дивитися у вічі кожній небезпеці. Кінець-кінцем у кожній війні рішає чоловік, рішає правдивий вояк, який видержить останню годину бою. Живі взірці такого вояка показала нам війна. Вона освободила українця з давніх пут фальшивого миролюбя, скинула з нього окови плаксивого пацифіста, зробила з нього українську людину, правдивого нащадка славних предків. Для нас сьогодні походи князів і гетьманів, це вже не мертва історія, але жива традиція, до якої ми вже навязали наші вчорашні змагання, продовжуючи ними один ланцюг українського геройства. Війна була нам революцією, яка здерла духове більмо з очей, заговорила до нас новою мовою, мовою українського стрільця. Ось вам правдива українська влада! Ось ті скорострільчики, що січуть огнем по ворожих рядах, не зважаючи на ніяку небезпеку, не зважаючи на град ворожих ґранат. Ось ваша гордість — українські гармаші, що виїжджають поперед піхотинців, обертають в огні гарматні дула і вирішують перемогу. Ось ваші діти, голодні й обдерті йдуть до наступу з крісом без набоїв, видержують місяцями найбільші невигоди і не падають на дусі. Навіть у відвороті не тратять вояцького завзяття і коли тільки паде приказ до наступу, вони без ніяких відпочинків зриваються до чину, якого не бачила навіть велика світова війна.

Саме війна, в якій дехто бачить самі тільки невдачі, принесла нам нову українську людину, українського вояка. В цьому наша виграна! Тієї нової людини вже не вбє ніяка сила, не зломить ніякий миролюбний дурман. **Треба тільки, щоб чесноти українських вояків-героїв увійшли в душу й кров українського молодого покоління,** щоб світлі чини українських Героїв були завжди для нього джерелом незломної віри у світле майбутнє української нації. — („Наш Прапор").

Д-р Ю. Стецюк.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(70)

Яке государство буде терпіти, щоби такі обшари землі марнувалися. А по мойому, помєщик добрий господар, хай господарить. Ні, — забрати йому землю і віддати чесним господарям. Бо землі таки мало. Це признає кожний. Але коли би добре та до ладу її розділили — всім виссталоб. А найважніше: земля належить тому, хто її любить і на ній добре працює. Государство буде тоді багате, як усі будуть працювати... — хтоб він не був. Чи то пан, чи мужик, без розділу... І треба дивитися не на того, хто має, а на того, хто не має. Прийди і запитай його: а чому то ти не маєш? Він тобі скаже: Так і так. Я ось маю дуже мало землі, багато дітей. До старости, до громади: Люди добрі? Є це працьовита людина? Є це чесний хазяїн? Так, скажуть люди. Є це чесний і справедливий чоловік, не злодій і не пяниця. Йому треба без викупу дати землі. Хай має і собі і дітям. Норму на все. А коли це злодій, ґультіпака, пролетаріят усього світу, геть із ним. Государство від такого все одно нічого ніколи не дістане.

Те саме і з панами. І між тими є такі самі. Одні ведуть хазяйство, працюють, інші по заграницях грошики протринькують, з лярвами гуляють, людей зневажають, Бога поганять. Відняти землю таким і баста! Без викупу! Хай іде собі і, що хоче робить! Хоче за працю береться, хоче здихає, хоче Божим духом живе.

А ще треба народові просвіток дати. Це дуже важне. Темний народ по темному робить. Колись, розказують, цар і пани не хотіли народу вчити. Кажуть, думали темним народом лекше правити. Передумались. Не по тій лінії думали. І звірина тресована потрібніша, ніж дика. А миж, як не як, люди. Ми також не худоба і розум маємо. Своїм розумом, без помочі доходимо: так, а не так потрібно. І коли би вчили нас, не булоб революції, не булоб отих грабунків, отих злодюг і зправа, і зліва. Бо тепер не чесні люди бій ведуть, а, пробачте, ті, що не працювали, а грабувати хочуть. От що. В тім то й біда Кажу, люди мої! Біда тепер тому, що всі чесні люди, не хочуть кидати отієї землі, яка вже для них не радістю, а прокляттям стає. І ще найважніше, що нема в тих людей шани до себе, не чують сили своєї.

Старий я вже і не маю сили починати все наново. Але я вже бачу, що треба робити. Світ новий настає і ми, хто знає, чи будемо в ньому голос мати. Але дітям своїм наказую: діти! Мусите перш, ніж торкнутися землі, пізнати себе. Вчитися мусите. Всі до одного. Чуєте? Всі до одного. Не на панів учитися, а на господарів, на дохторів, на потрібних і чесних людей. От воно. А то здоровий чоловік землю рив, а ґультай з паном власть держали. І вони вміють держати її. І тепер ґультай з паном бій веде, ґрасує по наших полях, по нашій праці, а ми сидимо і мовчимо. І нас затопчуть, бо ми ще не вміємо обстояти за себе. Але кажу: правда завжди на верх вийде. Прийде час і ми, люди мої, чи наші діти до голосу прийдемо і своє государство востановимо. Це стане, бож інакше не можна буде жити.

Солодко і радісно чути Володькові розумування батька. Може вони і не такі, як треба, але вони всетаки правдиві. В них нема фальшу. І головне, він дійшов до цього сам. Ніякі книги, ніякі вчителі, чи оратори. Боже мій. Скільки в цій людині розумного, доброго, справедливого. Яка непереможна воля жити. Всупереч усьому. І не тільки жити, а рости, ширитись.

Ось не встигли відгреміти гарматні перегроми і Матвій знов зводиться на цілу свою величину. Поширилися чутки, що деякі пани поспіхом землю розпродують. Кажуть, що й угорський пан хоче продати добрий шмат поля і лісу. Одної неділі Матвій бере в руки палицю і ступає своїм розмашним ходом на Угорщину. Пішов і оглянув молодий запуст. Кусочок чималий. Цілі двацять десятин в одному загоні. Ціна, кажуть, тисячу карбованців десятина. Цеж просто даровизна. Купляти!

Люди кажуть: — Ее, знаєте! Хто його знає, як ще воно буде. Думаєте, що той гетьман вдержиться. Наврат. Раз проти народу — баста! Тут чоловік стягатиметься, купуватиме, а прийдуть інші й відберуть. Ні. Таки ліпше вже зачекати.

Вагання Матвія збільшується і збільшується. Вчора перед вечором заходив Стратон.

— Дайбо здровля! Чули, що зробили з Мощаницею? Приїхав он з Дерманя Титко. Чорно зробили. Німці.

Це останнє слово вимовляє Стратон таємничо. — Чужа кров, щож... А що робить наша власть? Кажуть, Таксарі почали за свої розбиті тартаки впоминатися. Воно понятно, але, що можна зробити татим способом, як вони задумали. Післали в село німців. щоби контрибуцію для жида стягти. Мощаничани виставили за селом кілька „пулімьотів" і сипнули на німців, бож знаєте... Коли вже вони прийдуть стягати контрибуцію, не проси змилування. Зате по кількох днях до села прийшла ціла німецька рота. Виловили матрозів і інших главарів, зачинили їх у маказині і живцем спалили. Кажуть, живих людей у вогонь кидали.

Матвій подумав. — Не віриться, щоб це правда була. Деж видано, щоб живих людей палили.

— Ну, знаєте. Хто його знає. Титко каже, що йому самі мащаничани разказали. Все, каже, село розбіглося. Хто куди бачив. І коб то покарали винних. А тож невинних якраз, бо хто винним чувся, хіба дурний дома сидіти.

— Ні, сказав Матвій. Не втримається ця власть. Он усе більше про большевиків гуторять. Ті золоті гори обіцяють, а ці відразу з нагаями та канчуками заходилися.

Від цього часу Матвій занехує думку про нову купівлю землі. Він ввесь стурбований. Оповідання Стратона вплинуло на нього надзвичайно. Він знає Мощаницю, знає людей з неї. Колись навіть купив в одного мощаницького дядька корову. Дивний світ для Матвія настав. Незрозумілий. Він знав свою силу і вагу і вперто, сміливо йшов від перемоги до перемоги. Але настають часи, що вимагають інших сил і інших борців. Матвій розуміє це, але не чує більше сили вступити в лави нових змагунів. Він починає розуміти, що змагання тепер не за землю, ту, яку він десятину до десятини сточував та тісний родинний вузол вязав, а за право влади над тією землею. Він поволі починає розуміти, що й він не був паном своїх мрій, а був він лиш знаряддям якихось вищих від нього сил, які щойно тепер зводять жорстоку боротьбу за втримання влади над ним. А щож він? Невже він чесний, справедливий працівник, що ріс, як росте дерево з низу до верху, не має сили озватися за право своє? Мабуть так. Мабуть не має він тієї сили. Він не має змоги відорватися від скиби, з якою цілинно зрісся. І тому ходить він тепер якийсь безрадний, якийсь пригноблений.

За пару днів прийшлося поїхати до Кордишева до млина. Виїхали з Володьком раненько. Дзвінкий літній ранок. Тиша. Сходить потужне сонце. Ліс жолобецький співає небуденну пісню, хоч вічно одну і вічно незмінну. Ідуть долиною над річкою. Над рівною зеленню лугів вигойдується туман. Зрідка вилітають з молодого очерету чайки, попадають під зливу ранішнього проміння і там виблискують сріблом своєї барви. Які вони вперто неспокійні. Скільки настирливости. Хижі їх голоси скаржаться і плачуть сердитим плачем.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

Мілвил, Н. Дж. — В дописі, поміщенім у „Свободі" з 30. листопаду ц. р., є мова про збірку на хрестинах у сумі $13.50, яку призначено на українських інвалідів. Мильно подано одно ймення: замісць І. Темусь має бути І. Семусь.
Як м нпомагаемо

Мекферзон їде автом; мав ще їхати яких десять хвилин, як нараз в авті щось зіпсулося і воно пігнало Бог вість куди. — Гей! Що це?! — кричить Мекферзон до шофера.

— Не знаю, — відповідає шофер — гальма не функціонує.

Мекферзон глядить на автомобільний мірник і каже: — Чоловіче! То здержіть бодай мірник!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ ВІЛЬНО?

У палаті лордів британського парляменту розвелася дискусія за цікаве питання: чи вільно лікареві вбити свого пацієнта, що терпить страшні муки від невилікувальної недуги?

Стерлися тут непримирні погляди.

Лорд Понсонбі поставив внесок, щоб лікареві признати право „евтаназії", себто облекшити смерть (по грецьки ев — добре, танатос — смерть). Він казав, що в цілому світі йде тепер рух за облекшення смерти та що евентуально парлямент ухвалить такий закон.

Проти внеску піднеслася велика опозиція. Вона підносила, що в цілому світі признано за засаду, що смерть це сфера, застережена Всевишньому, себто в неї не має права мішатися людина.

НЕ РІШЕНО.

По довгій дискусії внесок упав. Значить, лікарям не признано права вбивати пацієнта для облекшення йому мук від невилікувальної недуги.

Одначе цей внесок відкинено на слово архієпископа Кентенбері, що є примасом Англії, котрий сказав, що в цій справі найкраще ніякого закону не ухвалювати, а лишити справу до вирішення самим лікарям.

Значить, права не признано, але й права не відобрано.

МУКА, ЧИ ЩО ІНШЕ?

Підчас дискусії над внеском лорда Понсонбі говорив лорд Досон, провідник опозиції проти внеску, таке:

„В світі зростає сентимент (настрій) за те, щоб зробити смерть лекшою, але самі тільки лікарі можуть ствердити, чи бажання смерти в пацієнта не є властиво тільки нетерплячка".

Подібну думку висказує українська поговірка: „Не рвися поперед батька в пекло".

ЩО СТРАШНЕ?

Почування в обличчі смерти теж викликують цікаві ріжниці в поглядах.

Звичайно кажуть, що людина боїться смерти. Тимчасом д-р Вилйем Ослер, відомий учений, записував свої обсервації над смертю своїх пацієнтів і переконався, що на 500 умираючих людей признаки страху перед смертю проявили лиш 13 людей, і то з них тільки два проявили сильний страх, а інші дуже легкий.

На основі цих обсервацій деякі вчені думають, що страх перед смертю це тільки страх вижидання. Себто, людина має страх перед смертю, як смерть іще далека. Як смерть близька, людина страху не відчуває.

ЗВІДКИ СТРАХ ВИЖИДАННЯ?

Колиж чоловік боїться смерти, якої він вижидає в дальшій будучині, то чому властиво він боїться того, що ще далеко?

Кажуть, що на це є три причини: 1) страх перед болем; 2) страх перед покиданням давнього місця побуту; та 3) страх перд невідомим явищем.

Отже кождий з тих страхів виглядає великий, як до смерти ще далеко. Як смерть близько, ні один з них не великий.

ЧИ СМЕРТЬ БОЛЮЧА?

Люди, що були близько смерти, кажуть, що вмираюча людина не може знайти в смерті такого болю, якого вона в життю ще не зазнала.

Застрашена болем, вона може боїться смерти як найбільшого болю. Та коли смерть приходить, вона бачить, що не має в собі такого болю, як собі уявляла.

І тому пропадає страх перед болем смерти, а з тим і страх перед смертю.

ЧОМУ СМЕРТЬ НЕ БОЛЮЧА?

Це моглоб видаватися дуже сумнівною думкою.

Та вчені кажуть, що біль це функція життя. Як довго тіло живе, то воно болить, бо біль це ніщо інше як сигнал тіла, щоб його рятувати.

Як приходить смерть, тіло вже цього сигналу не дає.

СТРАХ ПОКИДАТИ ЗВИЧНЕ МІСЦЕ.

Всяка людина привикає до місця, на якому пробуває. Через те, як людині приходиться покидати привичне місце, їй тяжко, їй прикро, її збирає страх. Страх перед непривичним.

В одних людей цей страх більший, в інших менший. Через те одні люди люблять по бувати постійно на одним місці, а інші легко переносяться на інше місце й в інші відносини.

У такий самий спосіб людина привикає до цього світу так, що їй тяжко покидати світ, до якого вона привикла. Одначе так, як усяка людина, навіть та, що дуже привикає до одного місця, остаточно рішається його покидати, як цього вимагають обставини, і годиться на цю долю, таксамо й людина, що до цього світу привикла, як смерть прийде, скоро погоджується зо своєю долею. І з цею резигнацією проминає певна частина страху перед смертю.

СТРАХ ПЕРЕД ТАЙНОЮ.

Є ще в страху перед смертю частина страху, що походить з тайни, якою оточене все, що наступає по смерті.

Що є поза гробом? — це тайна, яка неодного застрашує.

Та людина вже не застрашується тайною так, щоб вона на це не могла рішитися. Темна ніч теж повна тайни, а проте люди рішаються на подорож під ніч. І ліс теж повний тайни, бо не видно, що є за деревом і за кущем. І мрака повна тайни. І чужа околиця повна тайни. І незнане море повне тайни: чи має воно край? А як має, то який?

Боїться людина таємничости, але всетаки таємничість людей не відстрашує. Всетаки люди не втікають ні від темноти, ні від мраки, ні від моря, ні від лісу. Така сама резигнація опановує людину, що боїться тайни смерти. Здалека вона виглядає страшно таємнича: як прийдеться до смерти ближче, людина рішається збагнути таємницю смерти, як рішалася збагнути інші.

РОЗУМ І СМЕРТЬ.

Тому люди, що про цю справу думали, кажуть, що смерти нема що боятися, а треба дивитися на неї як на зовсім природне явище.

Та це думка, яка не конче промовляє до чуття. Звісно, серце не раб: йому не приказати. Як хто пробує йому приказати смерти не боятися, той серця не навчить. Той буде показувати бундючно, що для нього ніякий страх перед смертю не існує, що йому смерть байдужа. Та в серці він буде мати ще більший страх.

УДАВАНИЙ СТРАХ.

Як є вдавана відвага, так є вдаваний страх.

Американський письменник Юджін Армфілд пише в своїй новій книжці Where the Weak Grow Strong (Де слабі стають сильними) про дівчину Меті. Іде вона вулицею. Ми нічого не знаємо про неї поза те, що вона йде вулицею та боїться, щоб її не зачепили два хлопці, що йдуть вулицею напроти неї. Вона трясеться зо страху. Що вона зробить, як її зачеплять? Вони готові її набити, здерти з неї одіж, звалити її на землю. Холодний мороз проходить по її тілі на думку про її страшну долю...

Та парубки проходять мимо. Вони так заняті своєю розмовою, що на Меті вони на віть не дивляться.

Як звук їх кроків утих у далечині, поза нею, Меті буркнула до себе: „Боягузи! Трусі!".

СЦЕНИ З ФІЛЬМИ „НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

яка буде висвітлена перший раз в Ню Йорку, в театрі VENEZIA, дня 25—26 грудня 1936. — Купуйте тікети, не пропустіть нагоди побачити першу Українську Фільму „Наталка Полтавка"!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШЕНАНДОА, ПА.

Український виступ.

В неділю, 15. листопаду, виступала наша молодь у „Гілбертон Гай Скул" з українськими танцями і піснями. Дня 12. листопаду пописувалася вона в Майнерсвил, а 6. грудня виступить у „Гайскул Одіторіюм" в Маганой Сити, Па. Вже це вказує, що наша молодь не сидить із заложеними руками, а дбає про те, щоб принести славу українському імені. Як виглядав її виступ у Шенандоа, видно найкраще з того, що було поміщене 16. листопаду в "Evening Herald", що виходить у Шенандоа. Читаємо там таке:

UKRAINIAN FESTIVAL AT GILBERTON PLEASES MANY

Brilliant Performance Given By Youthful Singers, Dancers

Witnesses to a brilliant presentation of Ukrainian dances, songs, and folklore music at Gilberton High School last night, proclaimed the affair the greatest Ukrainian affair of its kind ever held in the region.

Male and female participants, their ages ranging from four to 20 years, were loudly applauded as they staked their program based on Ukrainian culture. Colorful costumes, brilliant effects and quality music added to the charming entertainment.

From the highland people of Ukraine was the "Hrychanyky" dance. Soprano solo by Miss Tessie Holowata, accompanied at the piano by Olga Hardysh, was well received. Miss Helen Onuskonyck and Eugene Babiak of Mahanoy Plane drew a big hand with their Cossack dance.

The Arkan dance staged by a group of men under the direction of Nicholas Arseny proved a feature. Other entertainers were Tony Kuper and Julia Musse from Minersville; the St. John's Greek Catholic Church junior choir under the direction of Prof. John Onuskonyck of Maizeville, and dancers from Frackville, McAdoo and other regional communities. The program closed with a stirring dance, "Zaporoggian Cossacks," by the Minersville group.

АНАТОМІЧНЕ ДИВО.

У Бучачі в міській різні натрапили в одної вбитої безроги аж на чотири зовсім нормально розвинені нирки, причім миднички двох односторонних нирок були злучені спільно.

ОТРУЇВСЯ ІМЯМ ЛЮБКИ.

В незвичайний спосіб зійшов зі світа один друкарський ученик у Будапешті. 17-літній хлопець залюбився без взаїмности в дочці свого сусіда. Доведений до розпуки й байдужністю, молодець зложив на лінотипі імя любки, а відлив проковтнув. Гаряче олово викликало в організмі десперата сильне затроєння. Хлопець помер у великих муках.

ДИВНА ПОЯВА.

Дивну появу бачили мешканці Тухолі на Поморю й в околиці. На сходячому місяці завважили ясніючий хрест. На цю тему кружляють між людьми найріжнородніші версії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИМ Є ДЛЯ НАС У. Н. СОЮЗ?

Минуло 42 роки, відколи українська еміграція в Америці почула перший раз імя У. Н. Союзу. За ті роки багато труду треба було вложити, щоб збудувати цю народню твердиню. Та цей труд вповні виплатився.

Але хоч дуже зріс наш Союз впродовж тих довгих літ і став найбогатшою українською національною фінансовою інституцією на світі, проте ще не всі українські громадяни в Америці розуміють його вагу. Багато є ще таких українських родин, де ні старші ні їх діти, не вписані до У. Н. Союзу. Тому ми, активні члени У. Н. Союзу, повинні памятати, що ми ще не скінчили своєї роботи у відношенні до своєї організації, поки родичі, а бодай більшість з них, не впишуть своїх дітей до У. Н. Союзу.

Зробім це в можливо найкоротшому часі. Головно не занедбуймо тої нагоди тепер, під кінець цього року, під свято Різдва. Зробім нашому Батькові Союзові різдвяний дарунок і постараймося здобути в цьому місяці велике число членів, а передовсім багато української, тут роджено молоді. Постараймося про те, що коли належать мами і батьки до У. Н. Союзу, щоб теж належали до нього й їхні діти. Треба, щоб ми тут трималися разом як пчоли в улию. А з цього буде користь і слава для нас та для нашого Батька Союзу. Бо коли ми впишемо наші діти до Союзу, то будемо певні, що по нашій смерти вони не забудуть нашої нації, ні тих звичаїв, яких ми придержуємося. По нашій смерти наш Батько стане для них Дідусем, що їм розкаже неодну цікаву річ про наш нарід і про наше життя. А збудуванням такої сильної інституції, яка вдержиться по нашій смерти, принесемо велику честь цілому українському народові. Згадувати будуть про неї всі українці, без огляду на те, де вони знаходилися. У. Н. Союз це буде гарний та славний памятник, збудований українським робітником в Америці.

Йосиф Катулька,
член 361 відділу У. Н. Союзу.

ЗАКУРИВ ПАПІРОСКУ Й УТРАТИВ МАЙНО.

В міжнародньому поїзді Рим—Відень—Краків—Варшава їхав португальський громадянин Август Гвільон. Уже на польській території прибули до переділу португальця два елегантні панове, що говорили добре по французьки. Між приявними навязалася розмова, підчас якої португальця почастували папіроскою. Кілька хвилин опісля він заснув твердим сном. По пробудженню він ствердив, що його ограбили. Забрали йому 2,000 швайцарських франків, 200 англійських фунтів, 150 злотих і 200 португальських ескодів.

З МУЗИКИ

ОПЕРА „МАЗЕПИ" ПРИТОКОЮ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МУЗИК.

Я певен, що опера П. Чайковського „Мазепа", що її виставляє в неділю, 6. грудня ц. р., в Карнеґі Гол у Ню Йорку Український Артистичний Театр під дирекцією п. Дмитра Чутра, випаде під мистецьким оглядом дуже добре. Побажатиб їй тільки ще й успіху матеріяльного, бо кошти вистави великі. Та думаю, що українська публика допише, а серед американських кругів теж слідне зацікавлення. Та я хочу згадати з нагоди цеї вистави ще на іншу важну справу: на **обеднання українських музично-професійних сил** для створення нашої власної „біржі праці". Багато наших музикантів ходять одинцем, часто без заробітку, бо чужі тільки винятково дадуть їм працю, і то звичайно тоді, коли можуть їх добре використати. Розвій культурного життя нашої іміґрації вимагає організування українських орхестр чи ансамблів для ріжних імпрез, які в останніх часах щораз частіше виринають. А ті, що влаштовують такі імпрези, дуже часто звертаються до чужих і ті чужі виступають як „українські орхестри". А справи так маються, що до тих ніби „українських орхестр" дуже часто неможливо „впхати" хоч одну українську силу. Українців не приймають, виправдуючи таке поведення говоренням (річ ясна: поза плечима), що „українці не вміють грати". Союз професійних українських музик є дійсно доконче потрібний, бо ми тепер навіть приблизно не знаємо, скільки таких музик маємо. Я дуже радий, що до орхестри, що гратиме оперу „Мазепу", вдалося „втиснути" поважне число українських артистів. Такі солісти, як обоїст Мирослав Леськів чи фаготист Степан Максимців, це діти наших свідомих і заслужених громадян. Челіст Кость Шевченко, земляк нашого композитора П. Углицького, вже своїм імям нагадує нам правдиве українське походження. Проф. Михайло Букіник теж відомий зі своєї праці для української штуки. Українка пані Ярмоленко є теж членом орхестри, а підписаний є помічником диригента і концертмайстром. Інші наші сили зголосилися, на жаль, запізно. В хорі виступає теж поважне число професійних українських артистичних сил. Значить, кудиб не поглянути, свої сили. Частину їх звела докупи вистава опери „Мазепа". А тепер треба далі працювати над дійсним обеднанням. Добре булоб розвести зацікавленим на цю тему ширшу дискусію.

Роман Придаткевич,
Ню Йорк, Н. Й.

Б. КУДРИК ПРО НОВІ ТВОРИ М. ГАЙВОРОНСЬКОГО.

В журналі „Рідна Школа", ч. 21 за листопад 1936, поміщено як передрук з „Діла" довшу рецензію нашого композитора Бориса Кудрика про найновіші твори Михайла Гайворонського, що повстали, як пише рецензент, в „нюйорському" періоді творчости композитора. Зачинає оцінку ось так:

„Переді мною два друковані „опуси" М. Гайворонського — серія менше знаних українських пісень з Гуцульщини („Гуцульське Різдво": 1. Коляда, 2. Пльис, 3. Кругльик, 4. Щедрівка), Лемківщини („Одкаль соненько сходило", „Моя мила") і Полісся („Невістонька", „Вербаж моя"), всі на мішаний хор (Ню Йорк 1933) й три зшитки „Пісень УСС" (І. Сольоспіви, ІІ. Мішаний хор, ІІІ. Однородний хор) (Ню Йорк 1936). Імя Гайворонського звязане з Українським Січовим Стрілецтво — він жеж є творцем доброї половини наших стрілецьких пісень. А його музична діяльність на львівському терені ще в нашій свіжій памяті".

А далі читаємо там таке:

„А справді „нову землю", — „новий світ" показує нам наш композитор у першому з обох вичислених „опусів". Такої новини, коли не помиляємося, навіть між такими багатими гармонізаторськими працями проф. Філярета Колесси — бодай до її появи — не знаходимо. Хорові гармонізації гуцульських мельодій, цим разом колядок та різдвяно-ігорних пісень — якісь романтичні останки поганського культу. Загально вважали ґуцулів за так мало музикальних, чи бодай мало інвентивних у мельодії, що, мовляв, поза шабльоновий тип примітивної коломийки на східній ґамі з двома нармірними секундами (т. зв. „циганській" або хибно „мадярській") майже ніякого іншого типу в них не знайти. Тимчасом наш композитор знайшов у музичній частині Шухевичевої „Гуцульщини" (ніде правди діти, дуже мало поширеного твору — хоча цього роду праця повинна щодо популярности між нашою інтеліґенцією суперничити навіть із будьякою кількатомовою „Історією України"!) бодай оці чотири мельодії, що можуть уповні витримати порівняння з наддніпрянськими, та приклав до них — місцями дуже щасливо — Леонтовичівський спосіб обробу".

Потім іде обширна фахова оцінка, яку закінчено ось-так:

Наш загально люблений стрілецький пісняр видно, що зробив уже чималий крок вперед — нехай же не залишиться на місці, а йде невпинно дальше, озброївши себе в здорову самокритику та розумно вібрану і витревалу студію добрих клясичних зразків, очевидно відхожих до його вдачі. Чейже знаємо його передовсім як мельодиста, тож йому відхожими були би наші старі клясики з Бортнянським та Вербицьким у проводі, дальше Моцарт, Шуберт, Вебер, італійська опера XIX ст., вкінці всі словянські та норманські романтики. Знаємо також, що й форма сонати йому не чужа.

Отже сподіваємося, що при дальшій праці над собою за нашою скромною радою, дасть нам він іще й куди досконаліші плоди своєї Музи. В симпатичній нам особі Михайла Гайворонського сподіваємося нового Михайла Вербицького — розуміється, удосконаленого".

Анна Фростіва,
яка виступить в сольовім номері балету в опері „Мазепа".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

На політичних вязнів.

Товариство Запорозька Січ, від. 155 У. Н. Союзу, обходило свято свого патрона, св. Михайла, в неділю, 22. листопаду, тим, що по Службі Божій відправив о. І. Шуховський панахиду за померлих членів товариства. По панахиді члени удались до мітінґової салі Народного Дому, де відбулася маленька гостина. На поклик п. С. Гонимара присутні члени зложили на політичних вязнів $4.70, які вислано в призначене місце через Обеднання.

П. Щ.

ГВІЛІНҐ, В. ВА.

На інвалідів.

Приятелі та знайомі зробили приємну несподіванку-забаву з приводу 25-літнього ювилею подружого життя громадян Михайла й Анни Пуціло. При веселій забаві приявні не забули за інвалідів та зложили на їх поміч $6.25. Жертвували: М. і А. Пуціло $1.25; К. Ландяк, П. Вітенко, А. Когут, М. Дуткевич, П. Кітляр по 50 ц.; по 25 ц.: В. Когут, С. Грушкевич, В. Сиріло, Н. Кундира, І. Писарчик, Т. Куцло, І. Карась, М. Зень, І. Ковальчик і І. Рафа.

М. Дуткевич.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

З нагоди 25-літнього ювилею подружого життя громадян Матвія й Анни Боднар зібралися в їх домі приятелі та знайомі, а при забаві не забули також і про Рідний Край та зложили $15.50 на Рідну Школу. Жертвували: М. і А. Боднар $5; Ґаврис $3; Роговський, Дмитрів і Єдинак по $2; Ратушний, д-р Андрейко, Анна Томків, Сойка, Олексів, Шетзел, Флорсен, Данильчук, Александер, Кук і Василишин по $1, а Скорик 50 ц. Разом зібрано $25.50, і з цеї суми вислано $15.50 через Обеднання на Рідну Школу, а $10 передано Задорецькому на радіову програму.

Гість.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

На інвалідів.

В неділю, 15. листопаду ц. р. по Службі Божій о. Склепкович відправив панахиду за поляглих синів України та виголосив відповідну проповідь, в якій попросив вірних зложити жертви на інвалідів. Збіркою, яка принесла $13.53, занявся М. Марців. Жертвували по $1: о. Склепкович, М. Марців, Т. Пацірковський, І. Климишин, С. Новацький, В. Пилипчук, М. Савчинець і Анна Чаплинська; по 50 ц.: Катерина Бакун і Олександра Царинська; по 25 ц.: К. Литвин, М. Дячишин, І. Колтонюк, П. Крепич, В. Хомко, Анна Деркач, Анеля Іванців, Катерина Гнита й Марія Новацька. Жертву пересилано через Обеднання.

ЛІТЛ ФОЛС, Н. Й.

На інвалідів.

З нагоди Листопадових Днів у неділю, 22-го листопаду ц. р. відбулося в укр. прав. церкві поминальне богослуження за поляглих героїв України. о. Й. Филима виголосив відповідну проповідь, згадуючи про геройські подвиги борців та про потребу помочі тим, що остались каліками. Збірка принесла $9.35. По Службі Божій жіночий Клюб під проводом Анни Погорецької улаштував спільний обід у Народнім Домі з нагоди прибуття до нашої громади о. Й. Филими. Гром. Стриєк побажав від громади о. Филимі успіху в його праці, а опісля Й. Осташ попросив зібраних зложити жертву. Збірка принесла $6.65, отже разом вислано через Обеднання $16 на інвалідів.

Н. Паламар.

— Що є клептоманія?

— Одинока недуга, що нічого не коштує, а ще приносить користь.